

Enligt sändlista

Bildande av Åsbyåsens naturreservat i Strängnäs kommun

BESLUT

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1) och som framgår av bifogad gränsbeskrivning (bilaga 3) som naturreservat, med föreskrifter och skötselplan enligt nedan. Reservatets gränser märks ut i fält.

För att tillgodose och uppnå syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet (se *Reservatsföreskrifter*).

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 2) med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets skötsel och förvaltning.

Uppgifter om naturreservatet

Reservatets namn	Åsbyåsen
Naturvårdsregister ID	2051399
Kommun	Strängnäs
Församling/socken	Vårfruberga-Härad/Helgarö
Lägesbeskrivning	Nordväst Helgarö kyrka, 15 km nordväst Strängnäs
Naturgeografisk region	Svealands sprickdalslandskap
Kulturgeografisk region	Mälardalen
Vattenförekomst	SE659134-155574 grundvattenmagasin
Areal	9,7 ha, varav 7,3 ha produktiv skogsmark
Fastigheter (markägare)	Helgarö-Åsby 2:1 (Staten genom Naturvårdsverket)
Nyttjanderätter/servitut	<i>Officialservitut:</i> 0486-12-49.1 (väg) <i>Ledningsrätt:</i> 0486-96/83.1 (tele)

Naturvårdsförvaltare

Länsstyrelsen

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt att skydda och återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer liksom livsmiljöer för skyddsvärda arter. Den i landskapet framträdande grusåsen ska skyddas och dess betespräglade vegetation vårdas och återställas. Den biologiska mångfalden av arter knutna till åsmiljön ska bevaras. Partier med solöppen, läskyddad och hävdpräglad torräng längs åsryggen ska bevaras, vårdas och återställas. Områdets förutsättningar att hysa en rik insektsfauna ska återställas och livsmiljöer för skyddsvärda arter av kärlväxter och insekter ska vårdas och nyskapas. Syftet är också att, inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer, tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska nås genom naturvårdande avverkning på åsens igenvuxna sluttningar. Skötseln ska resultera i en trädbärande hagmark med stort inslag av buskar, gamla träd och vidgreniga barr- och lövträd. Längs åsryggen ska delar med öppen och solbelyst torräng utökas genom att träd, buskar och sly röjs bort samtidigt som en vindskyddad miljö värnas. Efter avverkning och röjning ska bete återupptas på åsen. Hela området ska om möjligt betas i kombination med återkommande röjningar eller slåtter för öppethållande av området. Riktade åtgärder för att gynna hotade arter av kärlväxter och insekter kan också bli aktuella, till exempel slåtter, bränning och markstörning. Invasiva arter som hotar den biologiska mångfalden ska avlägsnas. Syftet ska även tillgodoses genom att åtgärder vidtas för att tillgängliggöra området och underlätta allmänhetens friluftsliv samtidigt som dessa ska ha en kanaliserande effekt.

Nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper inom ramen för syftet med reservatet ska beaktas i den löpande skötseln av reservatet.

Reservatsföreskrifter

Föreskrifterna under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de insatser som behövs för naturreservatets vård och skötsel, och som framgår av föreskrifterna under B. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för uppföljning av bevarandemål och åtgärder, eller vid tillsyn.

A Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som gäller enligt föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det i reservatet förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller anläggning.
2. anlägga väg.
3. anlägga luft- eller markledning.
4. anordna upplag.

5. borra, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika, spränga, deponera eller dämna.
6. avverka träd eller buskar.
7. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
8. framföra motordrivet fordon i terrängen annat än i samband med uttransport av fällt vilt med s.k. älgsdragare eller motsvarande.
9. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.
10. stödutfodra betesdjur eller utfodra vilt.
11. bedriva sambete med vall.
12. kalka eller gödsla mark eller vatten.
13. inplantera för området främmande djur- eller växtarter.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för stängsling för betesdriftens behov. Detta förutsatt att Länsstyrelsen givit tillstånd för ingrepp i fornlämning eller fornlämningsområde enligt 2 kap. 12 § kulturmiljölagen (1988:950).

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för djurhållare att uppföra ett vindskydd eller utplacera vattentank för betesdjurens behov efter samråd om rumslig placering med Länsstyrelsen.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för djurhållare att stödutfodra betesdjur i maximalt två veckor inför installning eller efter betessläpp, eller i samband med lammning.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för djurhållare att röja träd eller grenar som fallit över stängsel. Borttagna träd och grenar ska lämnas kvar i naturreservatet.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för borttagande av träd som enligt förvaltarens bedömning utgör en säkerhetsrisk för angränsande tomter. Borttagna träd ska lämnas kvar i naturreservatet.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för underhåll och skötsel av befintliga vägar eller ledningar.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för valborgsfirande i Helgarö bygdegårds regi på ytan som är markerad på kartan i bilaga 1.1. Detta under förutsättning att området städas snarast.

B Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten förpliktas att tåla

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar.
2. anläggning av parkeringsplats.
3. anläggning och underhåll av friluftsanordningar samt uppsättning av informationstavlor.

4. skötsel i form av naturvårdande avverkning av skog, frihuggning av träd, röjning av buskar och sly, avlägsnande av invasiva arter samt riktade åtgärder så som markstörning, slåtter, bränning, m.m. för att gynna hotade arter.
5. stängsel, stängselgenomgångar och betesdrift.
6. genomförande av undersökningar i uppföljningssyfte av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

C Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet

Utöver vad som gäller enligt föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar.
2. skada, plocka eller samla in växter, svampar eller lavar. Bär-, matsvamp- och blomplockning för eget behov är dock tillåtet under förutsättning att det inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna.
3. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift.
4. fanga och insamla ryggradslösa djur. Förbudet gäller inte fångning genom håvning, handplockning eller annan selektiv metod med efterföljande återutsättning inom naturreservatet. Kravet på återutsättning gäller inte enstaka beläggsexemplar av varje art under förutsättning att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna.
5. framföra motordrivet fordon i terrängen.
6. ställa upp husvagn eller husbil för övernattnig.
7. tälta.
8. göra upp eld.

Det är förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

9. anordna tävlingar.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för valborgsfirande i Helgarö bygdegårds regi på ytan som är markerad på kartan i bilaga 1.1. Detta under förutsättning att området städas snarast.

Upplysningar

Beslutet kan överklagas, se bilaga 4.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft utom föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, avd C, vilka gäller omedelbart, även om beslutet överklagas.

Beslutet kungörs i ortstidning och Södermanlands läns författningssamling.

Enligt artskyddsförordningen (2007:845) och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2009:10) gäller bestämmelser om fridlysning av djur och växter.

Enligt 2 kap. 12 § kulturmiljölagen (1988:950) krävs tillstånd från Länsstyrelsen för ingrepp i fornlämning eller fornlämningsområde.

Genom beslutet om naturreservat följer att skogsvårdslagens bestämmelser upphör att gälla i reservatet. Se 4 § skogsvårdslagen (SFS 1979:429). Därmed har markägaren inte längre något ansvar enligt 29 § skogsvårdslagen för att bekämpa eller förebygga insektsvärjning inom reservatet.

SKÄLEN FÖR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Beskrivning av området

Naturreservatet omfattar ett parti av Åsbyåsen, en grusås som höjer sig över slättlandskapet på Fogdön i en nord-sydlig riktning från Sörfjärden förbi byarna Åsby och Näs och sedan utmed Rällingevikens östra strand. Åsbyåsen är en del av den större Barvaåsen.

Naturreservatet Åsbyåsen delas i två delar av landsvägen mellan Helgarö kyrka och Björsund. Den större delen av området är belägen söder om vägen och består av en barrskogsbevuxen markant ås vars krön bitvis är starkt blockbundet. En omfattande historisk dokumentation över området visar att denna del utgjort betesmark i minst 300 år. Strukturer från denna tid återfinns än i dag i form av en stor andel gamla och grova träd däribland vidkroniga tallar och träd som vuxit upp i ett mer eller mindre öppet landskap, områden rikligt bevuxna med enbuskar samt öppna torrängspartier. Spritt inom området förekommer även gamla lövträd med tydliga hamlingsspår. Det mindre området norr om landsvägen utgörs av dels ett gravfält med lövträd där fårbete sedan ett par år tillbaka återupptagits, dels en sluttning bevuxen med olika lövträd där ett antal stenmurar byggts i terrasser. Sluttningen slutar i en solöppen högplatå med torrängsvegetation, här finns även en gammal grustäkt.

De prioriterade bevarandevärdena är åsens hävdpräglade strukturer som gammal barrskog formad av bete och de solöppna, sandiga torrängarna utmed åschrönet som är värdefulla för såväl insekter som hävdgynnade kärlväxter. Åsbyåsens torrängar har tidigare utgjort en av få lokaler i Södermanland för svartfläckig blåvinge, en art med ett åtgärdsprogram som är upptagen på rödlistan (NT, nära hotad). Svartfläckig blåvinge är knuten till backtimjan, även denna en rödlistad art (NT) som växer i torrängspartier på åsen. Förutom backtimjan som är både värdväxt och födosöksväxt är populationer av rödmyror nödvändiga i livscykeln. Fjärilen är en mycket god signalart för artrika torrmarker där den indikerar höga naturvärden och förekomst av många andra rödlistade fjärilar och även bin. Den svartfläckiga blåvingen noterades senast i området år 2013 enligt Artportalen och det är osäkert om arten finns kvar eller har utgått på lokalen. En art som ännu finns kvar på åsen trots långt gånge igenväxning är backsippa (VU, sårbar). Backsippa växer i områdets torrängspartier tillsammans med flera andra ovanliga och ofta rödlistade växtarter så som backtimjan (NT) ljus solvända (NT), slätterfibbla (VU), fältmalört och flentimotej.

Rödlistade eller sällsynta svampar i området inkluderar tallticka (NT), lutvaxskivling (NT), spadmurkling och parasollskivling. Strax utanför naturreservatet finns även fynd av fyrflikig jordstjärna (NT) och *Sclerogaster hysterangioides*, en mycket sällsynt buksvamp med sin enda kända svenska lokal här. En inventering av gaddsteklar visade också på förekomst av kilbi (VU), fibblesandbi (NT), smultrontapetserarbi och 36 andra arter gaddsteklar på Åsbyåsen söder om naturreservatet. Dessa fynd i naturreservatets närområde visar på Åsbyåsens potential som livsmiljö för både svampar och insekter vid sidan av den redan värdefulla kärlväxtfloran.

I hela området förekommer kulturhistoriska värden i form av fornlämningar där gravar, stensättningar och en runsten ingår. Gravarna som är från järnålder och bronsålder vittnar om områdets långa historia av bosättning.

Området är attraktivt för friluftslivet genom möjligheterna till att studera den rika floran och faunan, ströva på åsen och besöka de kulturhistoriska lämningarna. Det finns också en utsiktsplats med fikabord att rasta vid på det norra åskrönet. Området blir i och med skötseln av naturreservatet mer tillgängligt genom att en parkeringsplats anläggs och leder rustas upp. Området är lätt att nå med bil på allmän väg och med buss från Strängnäs eller Björsund. Cykelleden Näckrosleden passerar i närheten av naturreservatet.

Bevarande av områdets värden

Naturvärdena på åsen har kommit till genom en lång tradition av bete och är starkt beroende av regelbunden hävd. Efter betets upphörande har åsen sedan 1900-talets andra hälft genomgått en igenväxning av främst gran men även lövträd. Den uppväxta skogen har begränsade naturvärden och utgör ett hot mot de kvarvarande mer öppna och värdefulla hävdgynnade miljöerna. Den äldre trädgenerationen som är en del av den forna betesmarksfloran trängs av den yngre generation träd som växt upp sedan betestrycket släppte i området. Denna yngre generation står också för den mesta av beskuggningen av markens fält- och bottenskikt. På åsryggen utgörs igenväxningsvegetationen av enar och andra buskar, samt höga gräs som skuggar och konkurrerar ut den lågvuxna och ofta värmegynnade floran, däribland backtimjan – den svartfläckiga blåvingens värdväxt.

Skötseln i naturreservatet ska syfta till att gynna och återskapa de värden som har uppkommit ur en lång tradition av bete samt att expandera och återskapa solöppna sandmarker på åsen som är viktiga för hävdgynnad torrängsvegetation och för många insekter. En omfattande avverkning behöver utföras på åsens sluttningar för att återställa den halvöppna, betespräglade barrskogen/trädbärande betesmarken som förr karaktäriserade åsen. Därefter betas området extensivt, med möjlighet för förvaltaren att reglera betestrycket och betestiden efter den svartfläckiga blåvingens krav. Beteshävden kompletteras med slåtter, busk- och slyröjningar samt riktade artspecifika åtgärder för att gynna hotade arter av kärlväxter, insekter och svampar. Exempel på åtgärder är markstörning i syfte att skapa blottad jord, slåtter eller bränning av fjolårsvegetation. Invasiva arter som hotar den biologiska mångfalden ska avlägsnas. Den naturvårdande skötseln i naturreservatet ska ta hänsyn till och bidra till värden av de kulturlämningar som finns i området.

Åtgärder utförs för att gynna friluftslivet och tillgängliggöra området, och även i syfte att kanalisera besökare för att erhålla en långsiktig samexistens mellan biologisk mångfald,

friluftsliv och upplevelsevärden. Då delar av områdets flora och fauna är känslig med små populationer av hotade arter finns föreskrifter som begränsar allemansrätten i området. Ordningsföreskrifterna förbjuder tältning, eldning och uppställning av husvagn/husbil för övernattnig.

Området ligger inom riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap. 1-2 §§ miljöbalken (Mälaren med öar och strandområden) och inom den regionala värdetrakten "Mälarens öar och strandskogar med omgivningar" där de skogliga naturvärdena karaktäriseras av blandädellövskogar och hagmarker med jätteträd. Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljömålen Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv.

Länsstyrelsens bedömning och intresseprövning

Länsstyrelsen bedömer att skogsbruk, exploateringar, andra arbetsföretag eller anläggningar inte går att förena med bevarande av områdets höga naturvärden. Detta är därför enligt Länsstyrelsens uppfattning ett område som i enlighet med 1 kap. 1 § miljöbalken bör skyddas i form av naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken.

Länsstyrelsen bedömer att bildandet av ett naturreservat i det aktuella området är väl förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken samt med kommunens översiktsplan.

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att föreskrifterna inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Mot bakgrund av det ovan sagda beslutar länsstyrelsen att förklara aktuellt område som naturreservat.

Ärendets handläggning

Dokumentation

Området har länge varit känt för sina rika bestånd av backsippa och som en av få lokaler i Södermanland för svartfläckig blåvinge, en art med åtgärdsprogram. Under inventeringar av svartfläckig blåvinge 2008 och 2016 återfanns den dock inte men området tas i rapporten från 2008 upp som lämplig lokal för restaurering och eventuell utplantering. Området har även inventerats med fokus på kärlväxter och svampar 2014 och gaddsteklar 2018.

Reservatsbildningen

Fastigheten Helgarö-Åsby 2:1 ägs sedan 1981 av staten genom Naturvårdsverket, fastigheten köptes in för naturreservatsbildning på åsen. 1988 tog dåvarande Skogsvårdsstyrelsen fram förslag till skötselplan. Sedan 2005-2006 har röjningsinsatser för att vårda fornlämningarna i området gjorts regelbundet i norra delen av området och i närheten av bygdegården. Vissa åtgärder har även gjorts inom åtgärdsprogrammet för svartfläckig blåvinge på det norra åschrönet. Omkring år 2014 stängslades ett av gravfälten och fåröbete upptogs. 2015 togs förslag till skötselplan för fornvårdsobjekt fram av

Länsstyrelsens kulturmiljöenhet. Länsstyrelsen har under våren 2019 tagit fram förslag till beslut och skötselplan för bildande av naturreservat.

Remiss

Förslag till beslut sändes den 11 juli 2019 till sakägare och andra berörda. Fem yttranden har kommit in till Länsstyrelsen.

Remissinstansernas synpunkter på förslag till beslut och Länsstyrelsens bemötande

- Naturvårdsverket ställer sig positivt till bildandet av naturreservatet med tillhörande beslut och skötselplan.
- Skogsstyrelsen har framfört att de inte har något att erinra mot förslaget.
- Strängnäs kommun ställer sig positiv till bildandet av naturreservatet och har i yttrandet framfört att de ser bildandet av naturreservatet som en tillgång för invånare och besökare som får ökad tillgång till området. Gällande skötselplanen ser kommunen att en restaurering av åsen och föreslagna skötselåtgärder kommer att bidra till bevarandet av områdets naturvärden. Strängnäs kommun önskar tillägg gällande hantering av och mål för död ved i naturreservatet.

Länsstyrelsens bemötande

Ett tillägg har gjorts i skötselplanen under rubriken "Generella riktlinjer och åtgärder" där hanteringen av död ved inom naturreservatet beskrivs översiktligt.

- Föreningen Helgarö Bygdegård har framfört att de brukar fira valborg med majbrasa på en yta som ingår i naturreservatet och att det vore önskvärt att kunna fortsätta traditionen även efter att naturreservatet bildats.

Länsstyrelsens bemötande

Eftersom området som berörs av det traditionella valborgsfirandet utgörs av en grusplan utan naturvärden knutna till sig har undantag från föreskrifterna skrivits in i beslutet som ska möjliggöra fortsatt valborgsfirande i området under förutsättning att området städas efteråt.

- Fogdöns hembygdsförening har framfört att de är positiva till bildandet av ett naturreservat på Åsbyåsen men de anser att hela fornvårdsområdet bör ingå i naturreservatet. Detta för att skötsel av gravfälten ska kunna ingå i förvaltningen av naturreservatet eftersom hembygdsföreningen inte möjlighet att sköta om dem från och med år 2020.

Länsstyrelsens bemötande

Avgränsningen av naturreservatet har gjorts utifrån fastighetsgränsen för Naturvårdsverkets fastighet Helgarö-Åsby 2:1. Vad gäller skötsel av fornlämningar ingår det inte i naturvårdsförvaltarens uppdrag, men hänsyn ska tas till

fornlämningar vid skötselåtgärder. Däremot kommer den naturvårdande skötseln i naturreservatet, som innefattar bland annat återupptaget bete och röjning av sly, samtidigt att bidra till vård och synliggörande av fornlämningarna inom naturreservatet. Ett förslag till skötselplan för fornvårdsobjekten i området håller på att arbetas fram av Länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

- Sveriges geologiska undersökning (SGU) har avstått från att yttra sig.

Beslutande

Beslutande i detta ärende har varit landshövding Liselott Hagberg. I den slutliga handläggningen har avdelningschef Anne-Li Fiskesjö, enhetschef Bo Westman, länsjurist Maria Pettersson samt naturvårdshandläggare Amanda Lidén deltagit, den sistnämnda som föredragande.

Liselott Hagberg

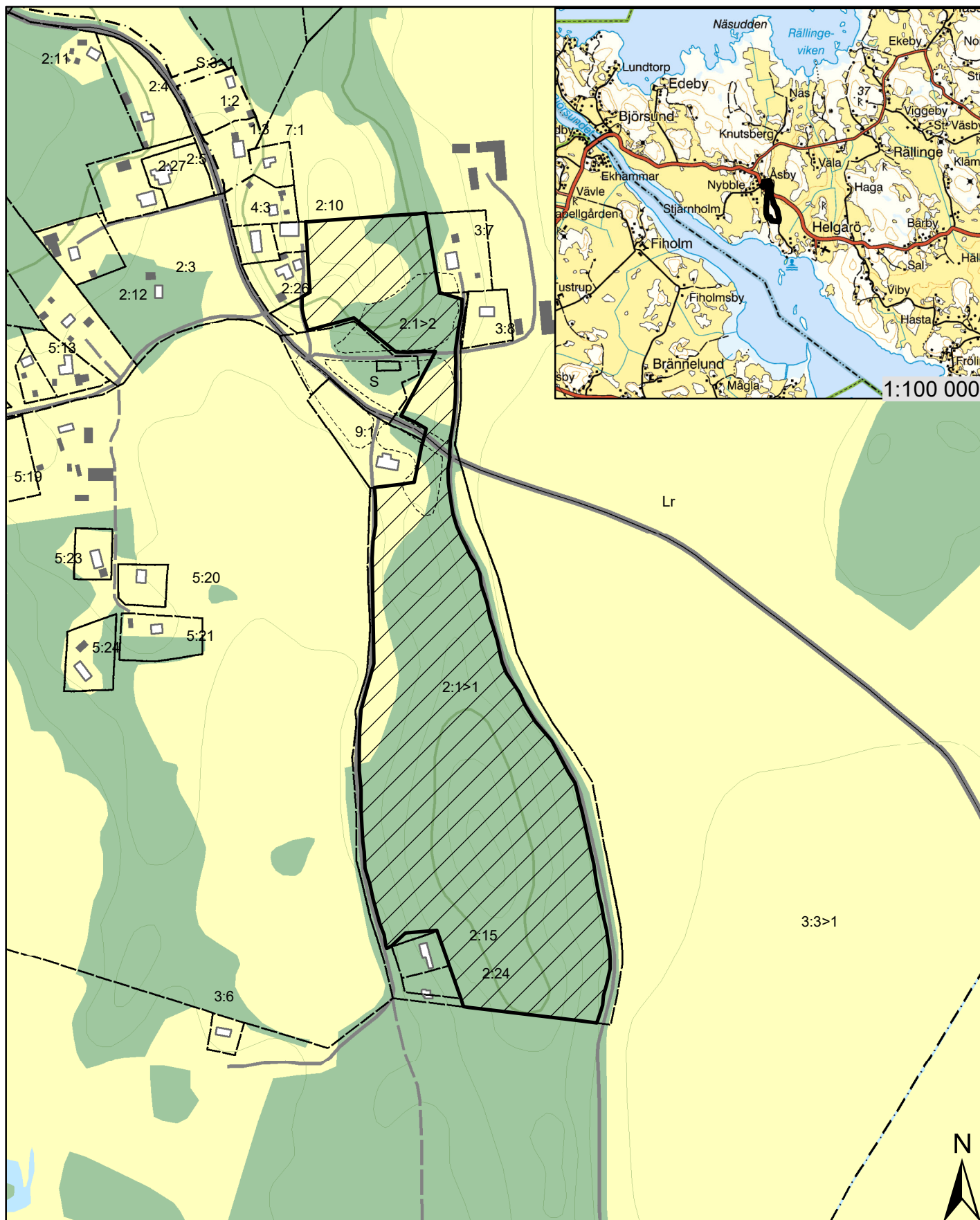
Amanda Lidén

Hantering av personuppgifter

Information finns på www.lansstyrelsen.se/sodermanland. Sök på "Så hanterar vi dina personuppgifter".

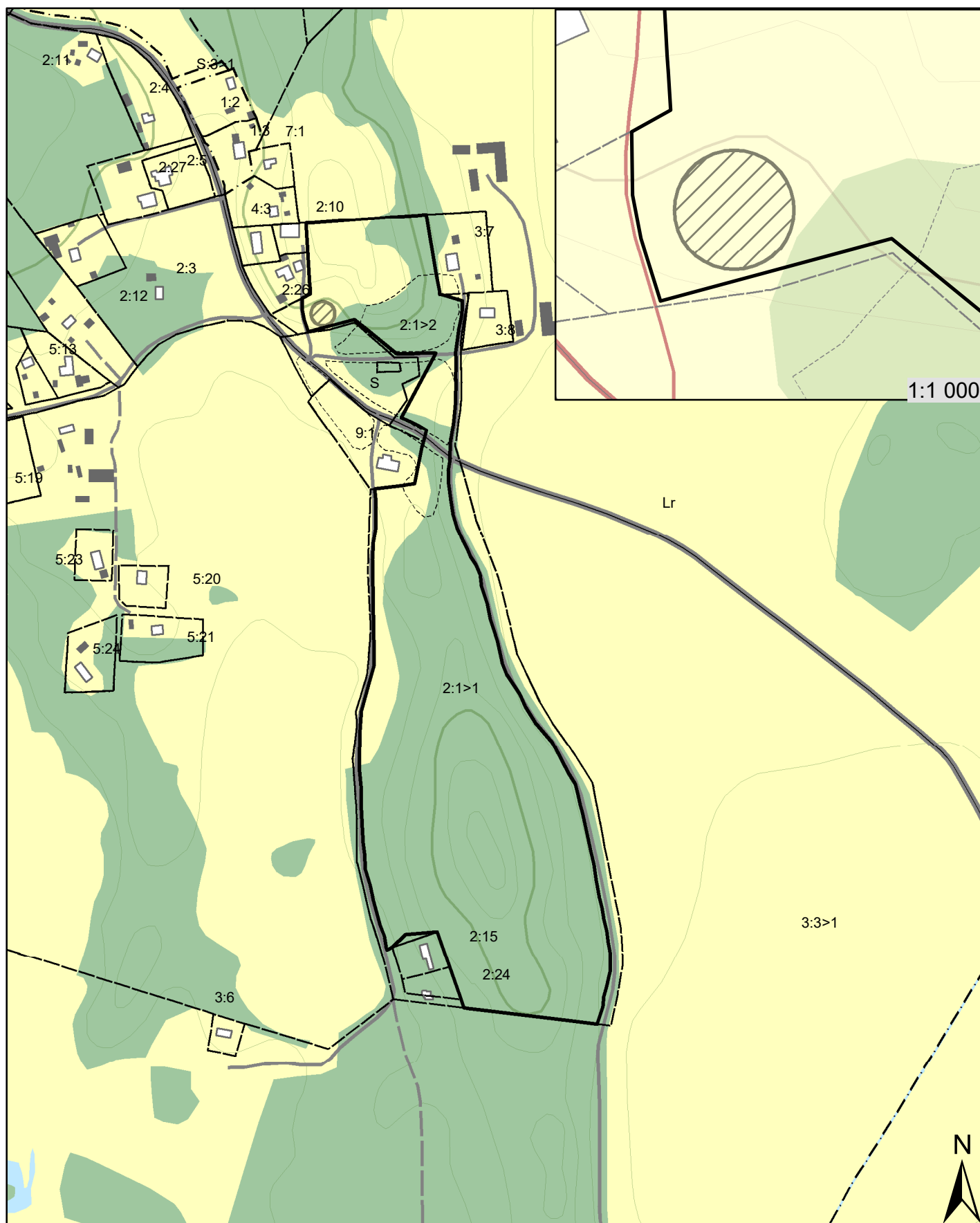
Bilagor

- 1 Beslutskarta
- 1.1 Karta över undantag från föreskrifter
- 2 Skötselplan med bilagor
- 3 Gränsbeskrivning
- 4 Hur beslutet överklagas

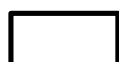
Karta över undantag från föreskrifter

Bilaga 1.1
Länsstyrelsens beslut om
naturreservatet Åsbyåsen
Dnr 511-3757-2019, 2019-10-21

Länsstyrelsen Södermanland © Lantmäteriet Geodatasamverkan

1:5 000

Naturreservat

Yta för undantag från föreskrifter

0 125 250 Meter

Skötselplan för Åsbyåsens naturreservat

Baksippor på Åsbyåsen. Foto: Amanda Lidén

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Översikt

Åsbyåsen är en grusås vars sluttningar är bevuxna med barrskog, längs åschrönet finns rikligt med buskar som ramar in partier med torräng. Området har betats under minst 300 år och hyser gott om hävdgynnade växter. De sandiga och solöppna torrängarna är även värdefulla livsmiljöer och födosökmiljöer för många insekter. Naturreservatet är ca 10 ha stort och utöver höga naturvärden finns många fornlämningar i området.

Uppgifter om naturtyper, arter och bevarandevärden

Uppskattade arealer av naturtyper*:

- Skogsmark	Ca 8,0 ha, varav 7,3 ha produktiv
Tallskog	Ca 0,7 ha
Barrblandskog	Ca 1,7 ha
Lövblandad barrskog	Ca 2,6 ha
Triviallövskog	Ca 0,6 ha
Ädellövskog	Ca 1,0 ha
Triviallövskog med ädellövinslag	Ca 0,7 ha
Övriga skogsimpediment	Ca 0,7 ha
- Övrig öppen mark	Ca 1,7 ha

TOTALT 9,7 ha

ÅGP-arter - Svartfläckig blåvinge

Prioriterade bevarandevärden

- Naturtyper	- Betespräglad barrskog, hävdad torräng.
- Strukturer (landskapselement)	- Grusås, blottad jord, gamla träd, buskrikt.
- Växt- och djursamhällen	- Torrängsvegetation, insekter.
- Arter	- Svartfläckig blåvinge, backsippa.

* Arealer enligt KNAS (Kontinuerlig naturtypskartering av skyddad natur).

Naturgeografiska förhållanden

Naturreservatet omfattar ett parti av Åsbyåsen, en grusås som höjer sig över slättlandskapet på Fogdön från Sörfjärden förbi byarna Åsby och Näs och sedan utmed Rällingevikens östra strand. Åsens nord-sydliga riktning gör att sluttningarna är exponerade åt väster och öster. Åsbyåsen är en del av den större Barvaåsen som i sin tur är en gren av Badelundaåsen.

Naturreservatet Åsbyåsen delas av landsvägen mellan Helgarö och Björsund och utgörs av två åsryggar. Den södra är mest distinkt och dess högsta krön höjer sig ca 30 meter över det omgivande åkerlandskapet. Denna åsrygg är skogbevuxen och dess krön är bitvis starkt blockbundet. Den norra åsryggen är i stort sett trädlös och når en höjd av ca 20 meter, vid dess södra sluttning finns en gammal grustäkt.

Markerna domineras av isälvsmaterial, vilket gör dem lättdränerade. Ovanpå de sandiga-grusiga jordarna finns en i regel sparsam jordmån av växlande djup och kvalitet, ofta bara några centimeter så att den underliggande sanden blottas.

Historisk och nuvarande markanvändning

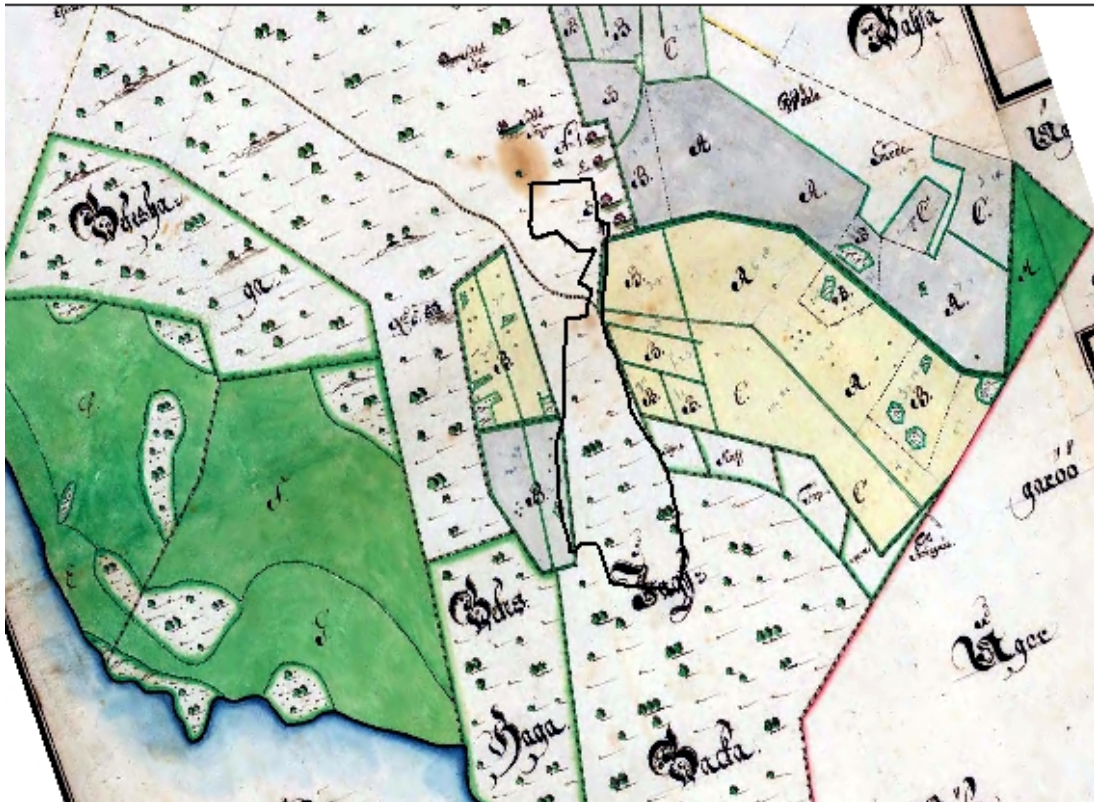
Under stenåldern var Mälardalen vattendränkt men i takt med landhöjningen framträdde ett skärgårdslandskap. Vid tiden för bronsåldern bestod Fogdölandet av öar, vilket avspeglas i namnen på socknarna Vansö, Helgarö och Fogdö m.fl. De tidigaste spåren efter bosättning i området härrör just från bronsålder/äldre järnålder för ca 3000 år sedan; i områdets södra del ligger två gravar från denna tid.

Åsbys karaktär utgörs dock till största delen av spår från järnålder och då främst yngre järnålder. I området runtomkring Åsby ligger flertalet byar vilkas namn slutar på -by, vilket var ett vanligt namn på en bebyggelse under exempelvis vikingatid. Vid Åsby finns också tre gravfält, flertalet gravar samt en runristning från denna tid. Mälarlandskapet med tillhörande öar utgjorde en central bosättningsmiljö och spelade en mycket viktig roll i framför allt det yngre järnålderssamhället. Vid tiden för järnålderns slut hade öarna blivit sammanfogade till dagens halvö, Fogdön. Flertalet järnåldersbosättningar växte och levde sedan vidare i medeltidens byar som ligger på samma platser som idag.

Det äldsta skriftliga belägget från Åsby är från 1348 där byn benämns Aasby. Det finns ett rikt karthistoriskt källmaterial över Åsby med upp till ett 15-tal olika geografiska kartor, från 1643 till 1950-talets ekonomiska karta (se ett urval nedan, figur 1–4). Åsby storskiftades två gånger; dels 1773 och sedan 1805. Laga skifte utfördes 1862. I stort sett har byn och markanvändningen sett likadant ut genom århundradena. På kartan från 1643 kallas Åsbyåsen *Jagbacken* och utgör jaktplats/jaktpark. Vid vilken tid hovet och adeln slutade använda Jagbacken som jaktpark och den övergick till betesmark är oklar, eftersom namnet lever kvar till in på 1800-talet. På storskifteskartan från 1773 beskrivs Jagbacken och omgivande betesmarker som "*Des (?) kohage vid Helgarö af Sidlandad mark*" och "*Dito derstädes bergig och stenig mark*". Hagarna beskrivs i protokollet som odelade, det vill säga samfällda/samägda. Vid nästa storskifte 1805 beskrivs området som "*Beteshagar inberäknat med Jagbacken som i den större är belägen*". På Häradskartan från 1898–1901 har utmarken markerats med stjärnbeteckningar vilket betyder att det växer barrträd i skogsmarkerna/betesmarkerna. Under 1900-talet börjar skogen sakta att växa igen och de forna betesmarkerna slyar igen. 1950-talets ekonomiska karta visar dock att markerna var relativt öppna kring själva Åsby by samt kring Lundaborg.

2019-10-21

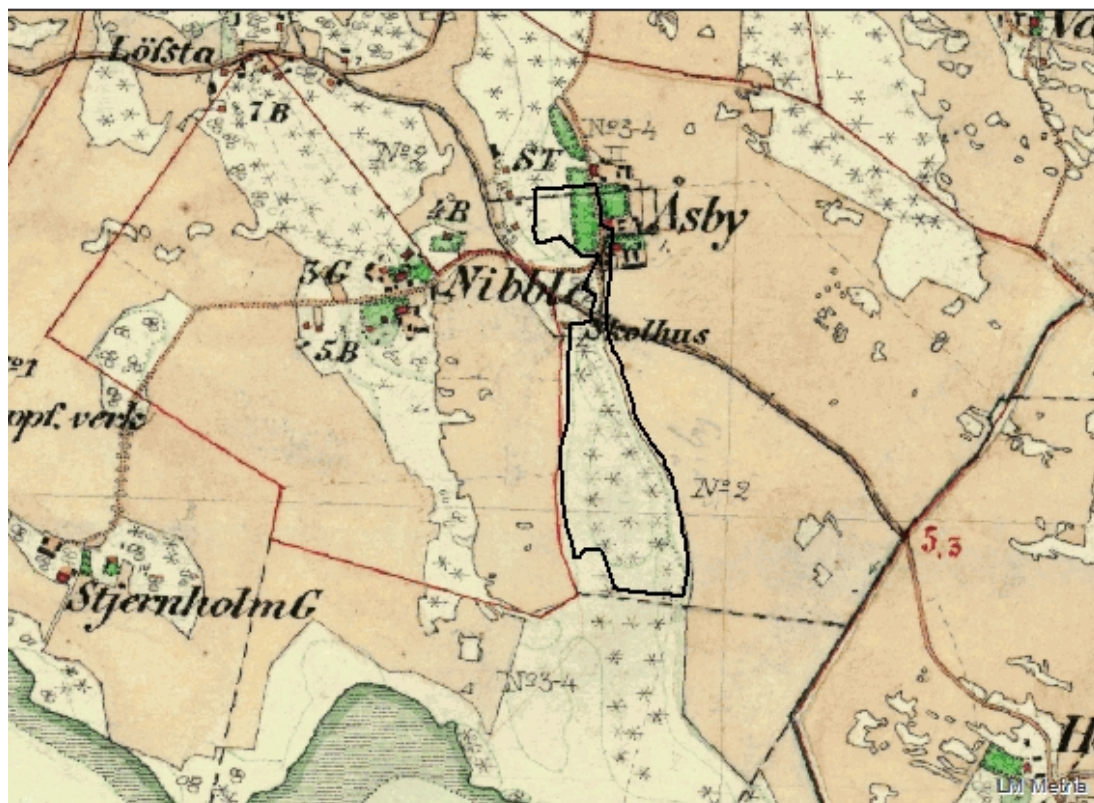
511-3757-2019

Figur 1 Geometrisk delination 1698. Naturreservatet är markerat med svart heldragen linje.

Figur 2 Laga skifte 1773. Naturreservatet är markerat med svart heldragen linje.

Figur 3 Häradsekonomska kartan 1898-1901. Naturreservatet är markerat med svart heldragen linje.

Figur 4 Ekonomiska kartan 1957. Naturreservatet är markerat med svart heldragen linje.

Biologiska bevarandevärden

De biologiska bevarandevärdena är knutna till själva åsen och dess struktur som kan härledas tillbaka till ett tidigare halvöppet beteslandskap. Den södra åsryggen är i dag bevuxen med barrskog och även om en igenväxning med gran och triviallöv har skett de senaste 50 åren finns spåren efter gammal, betespräglad barrskog kvar. Här finns många riktigt gamla, grova och vidgreniga tallar och granar, björkar med hamlingsspår samt äldre asp och sälg. Många av tallarna på åsen mäter närmare en meter i diameter och uppskattas ha en ålder på omkring 200 år. De äldsta granarna är ca 150 år och återfinns som solitärer på eller i anslutning till den blockrika marken. Utmed hela den södra åsryggen finns ett välutvecklat buskskikt med framför allt gammal en men även hagtorn, skogstry, rosor och fläder m fl. Fläckvis finns solöppna partier där floran är hävdpräglad och på båda åsryggarna finns torrängspartier på sandig och väl-dränerad mark.

Åsbyåsens torrängar har tidigare utgjort en av få lokaler i Södermanland för svartfläckig blåvinge, en ÅGP-art som är upptagen på rödlistan (NT, nära hotad). Svartfläckig blåvinge är knuten till backtimjan, även denna en rödlistad art (NT) som växer i torrängspartier på åsen. Backtimjan är både värdväxt för fjärilslarverna de första veckorna efter att de kläckts och födosöksväxt för de vuxna fjärilarna. Förutom backtimjan är den svartfläckiga blåvingen beroende av en värdmyra av släktet *Myrmica*, främst hedrödmyra. Fjärilslarverna övervintrar i myrbona genom att myrorna adopterar dem och där kan de livnära sig på myrornas larver. Den svartfläckiga blåvingen är därför beroende av områden där det finns både backtimjan och hedrödmyror. Värdväxten och värdmyran behöver dessutom finnas nära varandra, något som försvåras av att de har olika habitatkrav: backtimjan växer där det är solöppet och kala jordtytor finns, medan hedrödmyran föredrar högre vegetation där växttäckat skuggar markytan. I den svartfläckiga blåvingens habitat krävs alltså en mycket småskalig mosaik av kortvuxen vegetation med barmark och högre vegetation. Det är i dag oklart om fjärilen ännu finns kvar på Åsbyåsen. En art som fortfarande växer på åsen trots långt gången igenväxning är backsippa (VU, sårbar) som fläckvis blommar mycket rikligt i området. Backsippan växer i områdets torrängspartier tillsammans med flera andra ovanliga och ofta rödlistade växtarter så som backtimjan (NT), ljus solvända (NT), slätterfibbla (VU), fältmalört och flentimotej. Centralt i området, mellan de båda åsryggarna, finns en liten betesmark på frisk mark med hävdgynnade arter som gulmåra, bockrot, ängshavre och ett stort bestånd av gullvivor.

Förutom på åsryggarna och i betesmarken växer många arter som typiskt sett är ängs- och betesmarksarter även i vägrenarna som kantar den södra åsryggen, däribland backklöver (NT) och enstaka backsippor. Här finns också värdefulla brynmiljöer med slån, rosbuskar och ekar.

Rödlistade eller sällsynta svampar i området inkluderar tallticka (NT), lutvaxskivling (NT), spadmurkling och parasollskivling. Tallticka växer på gamla tallar medan övriga svampar är marklevande. Vaxskivlingar finns i hävdade, magra marker och missgynnas av igenväxning. Spadmurkling är en mindre vanlig svamp som kan hittas i såväl skog som öppna betesmarker. Parasollskivling växer i djup barrförna t ex under gamla granar och föredrar äldre barrskog. Strax utanför naturreservatet finns även fynd av fyrflikig jordstjärna (NT), en art knuten till gammal barrskog och *Sclerogaster hysterangioides*, en mycket sällsynt buksvamp med sin enda kända svenska lokal här.

2019-10-21

511-3757-2019

En inventering av gaddsteklar visade också på förekomst av kilbi (VU), fibblesandbi (NT), smultrontapetserarbi och 36 andra arter gaddsteklar på Åsbyåsen söder om naturreservatet. Dessa fynd i naturreservatets närområde visar på Åsbyåsens potential som livsmiljö för både svampar och insekter vid sidan av den redan värdefulla kärlväxtfloran.

Tabell 1. Rödlistade arter, signalarter, ÅGP-arter (åtgärdsprogram för hotade arter), Natura 2000-arter samt ett urval av fridlysta arter som registrerats i objektet. Notera att tabellen bygger på inventeringarna som finns i källförteckningen, samt Länsstyrelsens egna inventeringar i samband med reservatsbildningen. Rödlistekategori följer Gärdenfors, U. (ed.) 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken, SLU. NT = nära hotad, VU = sårbar, EN = starkt hotad, CR = Akut hotad, S = signalart enligt Skogsstyrelsen, F = fridlysta arter, ÄoB = signalarter i ängs- och betesmarker enligt Jordbruksverket. N2000 = art som listats i EU:s Art- och habitatdirektiv, bilaga 2 eller i Fågeldirektivets bilaga 1. ÅGP = art som ingår i något av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för hotade arter.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Rödlistad/S/ ÅGP/N2000 /fridlyst /ÄoB
Kärlväxter		
ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN
backklöver	<i>Trifolium montanum</i>	NT
backsippa	<i>Pulsatilla vulgaris</i>	VU/F/ÄoB
backtimjan	<i>Thymus serpyllum</i>	NT/ÄoB
blodrot	<i>Potentilla erecta</i>	ÄoB
blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	S/F
bockrot	<i>Pimpinella saxifraga</i>	ÄoB
brudbröd	<i>Filipendula vulgaris</i>	ÄoB
glandelögontröst	<i>Euphrasia stricta</i> var. <i>Brevipila</i>	ÄoB
gul fetknopp	<i>Sedum acre</i>	ÄoB
gullviva	<i>Primula veris</i>	F/ÄoB
gulmåra	<i>Galium verum</i>	ÄoB
jungfrulin	<i>Polygala vulgaris</i>	ÄoB
kattfot	<i>Antennaria dioica</i>	ÄoB
knägräs	<i>Danthonia decumbens</i>	ÄoB
ljus solvända	<i>Helianthemum nummularium</i> subsp. <i>nummularium</i>	NT/ÄoB
prästkraige	<i>Leucanthemum vulgare</i>	ÄoB
rödkämpar	<i>Plantago media</i>	ÄoB
skogsalm	<i>Ulmus glabra</i>	CR
skogslind	<i>Tilia cordata</i>	S
slätterfibbla	<i>Hypochaeris maculata</i>	VU/ÄoB
stor blåklocka	<i>Campanula persicifolia</i>	ÄoB
svart trolldruva	<i>Actaea spicata</i>	S
vildpersilja	<i>Aethusa cynapium</i>	ÅGP
ängsfryle	<i>Luzula multiflora</i>	ÄoB
ängshavre	<i>Avenula pratensis</i>	ÄoB
Insekter		
svartfläckig blåvinge	<i>Maculinea arion</i>	NT/ÅGP/F
Svampar		
blek puderskivling	<i>Cystolepiota seminuda</i>	S
blodsopp	<i>Sutorius luridiformis</i>	S
kantarellvaxskivling	<i>Hygrocybe cantharellus</i>	S
lutvaxskivling	<i>Neohygrocybe nitrata</i>	NT
mönjevaxskivling	<i>Hygrocybe miniata</i>	S
tallticka	<i>Phellinus pini</i>	NT/S

Kulturhistoriska värden

Områdets kulturhistoriska värden utgörs framför allt av de talrika fornlämningarna, dessa visar på att åsen har nyttjats i minst 3000 år. På den norra åsryggen finns en lämning efter en väderkvarn i form av en kvarngrund med 11 m i diameter och en övertorvad rund stensättning.

På den norra åsryggens sluttning finns ett område med stensatta terrasser, dessa är för unga för att kunna klassas som fornlämningar men är likväl intressanta då de är omgivna av en egen sägen med tillhörande visa. De kallmurade stenmurar som bildar terrasseringar, avsatser och rundlar sägs ha byggts av Trädgårds-Erik, som bodde i Mellangården i Åsby där han dog 1918. Stenmurarna benämns ibland som Trädgårds-Eriks nattarbeten då han enligt sägnen ska ha byggt dem om nätterna i ljuset av en fotogenlampa.

Strax intill området med stenterrasser ligger en bytomt med äldsta belägg från 1698 samt en runristning. Söderut finns tre gravfält från yngre järnåldern med högar, runda stensättningar, skeppsformiga stensättningar en rest sten och en treudd. På den södra åsryggen finns två gravar från bronsåldern i form av runda stensättningar.

Förutom kulturhistoriska värden i form av byggnader, fornlämningar och myter finns på Åsbyåsen även ett biologiskt kulturarv. Åsen hyser höga värden knutna till kärlväxtfloran, som i sin tur gynnats av bete i flera hundra år.

En fornvårdsplan är upprättad för området.

PLAN FÖR OMRÅDETS SKÖTSEL

Övergripande mål

Det övergripande målet är att bevara och skydda en i det omgivande flacka landskapet framträdande grusås. Målet för skötseln i naturreservatet är att återskapa en halvöppen träd- och buskbärande hagmark och återuppta den månghundraåriga traditionen av bete. Målet är också att skapa förutsättningar för området att långsiktigt hysa en hävdpräglad flora med bland annat backsippa, en värdefull svampfunga knuten till öppna marker eller gamla träd samt en rik insektsfauna där svartfläckig blåvinge ingår.

Naturreservatet är indelat i skötselområden som utgår från de bevarandemål och de skötselåtgärder som ska utföras för respektive område.

För karta över skötselområden och friluftsliv se bilaga 2.1.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Generella riktlinjer och åtgärder

Åtgärder för arter och naturtyper som omfattas av åtgärdsprogram fastställda av Naturvårdsverket ska utföras i enlighet med programmet då det berör området. Detta i den utsträckning det är förenligt med skötselplanen.

Riktade åtgärder för att gynna hotade arter kan bli aktuella i hela naturreservatet, liksom bekämpning av invasiva arter.

I samband med den naturvårdande avverkningen kan träd lämnas kvar i naturreservatet som död ved. Död ved samlas i depåer på strategiska platser inom naturreservatet för att inte försvåra betesdriften i området.

Området ska i första hand betas av nötkreatur eller får. Betesperioden ska vara mellan 1 maj och 31 oktober. Om bök från vildsvin blir ett problem i framtiden kan det bli aktuellt med elström i stängslen under större delen av året.

Inför stängsling krävs tillstånd från Länsstyrelsen för ingrepp i fornlämning eller fornlämningsområde enligt 2 kap. 12 § kulturmiljölagen.

Betet ska vara extensivt med möjlighet att variera djurtäthet, betestryck och betestid efter den svartfläckiga blåvingens krav och utefter hur dess habitat påverkas. Till exempel är en rekommendation i åtgärdsprogrammet att djuren stängslas ut under flygtiden och därefter betar med ett hårdare betestryck.

Uppföljningar av hur hävdregimen påverkar habitatet för svartfläckig blåvinge, inklusive uppföljning av dess värdväxt och värdmyra bör göras regelbundet för kalibrering av hävdregim. Utbredning och individantal av backsippa och svartfläckig blåvinge följs upp regelbundet.

Slätter bör ske från 15 juli och fram till sista augusti. Slagen vegetation forslas bort efter att det fått ligga och torka och helst även vänts.

Vid värdväxtförstärkning för svartfläckig blåvinge ska förekomst av hedrödmyror beaktas och vid skötselåtgärder ska myrbon värnas.

Vid skötselåtgärder ska forn- och kulturlämningar särskilt beaktas. Rójning, gallring och avverkning kräver inte tillstånd enligt kulturmiljölagen, under förutsättning att den sker på ett sådant sätt att lämningarna inte skadas eller förändras. Det innebär till exempel att:

- Eventuell körning med skogsmaskin ska ske på tjälad mark eller under sådana väderförhållanden så att markskador inte uppstår.
- Enskilda lämningar får inte köras över eller belamras med ris.
- Träd skall fällas ut från lämningen för att undvika släpskador.
- Forn- och kulturlämningar ska grovrensas på kvistar och annat skogsavfall.

Prioriteringar:

- I första hand prioriteras en naturvårdande avverkning på den södra åsryggen följd av stängsling och betesdrift.
- I andra hand prioriteras åtgärder för att gynna hotade arter av fjärilar, bin och andra insekter.

Skötselområde 1: Södra åsryggen (ca 7,9 ha)*Beskrivning*

Skötselområdet omfattar den södra åsryggen. Åsen är här bevuxen med barrskog där gran dominerar med inslag av gamla tallar. Åsens sluttningar är tätvuxna med ca 40-årig gran men även äldre granar och öppenmarksgranar finns i beståndet. Ett stort inslag av lövträd finns även där bland annat rönn, björk, ek, oxel, säl, hägg, lönn, ask och vildapel ingår. Fältskiktet i granskogen är sparsamt och utgörs främst av blåbärsris. I öppnare skogspartier med tall eller blandskog dominerar gräs fältskiktet tillsammans med örter som mårör, blåsippor, violer och fibblor. Delar av åsens östra sluttning är helt dominerade av rönn i trädskiktet och liljekonvalj i fältskiktet. I sydost finns en gammal grustäkt där yngre blandskog växt upp, här kan man ännu finna mer ljusöppna delar med grus och sand till förmån för grävande steklar och bin. På åskrönet breder buskvegetation ut sig vid sidan av småekar och gamla tallar, mest påfallande är buskagen av storvuxen en men även måbär, olika rosbuskar, hagtorn, druvfläder, slån, hallon, skogstry, getapel och rött oxbär ingår. Åsryggen har på några ställen kvar en karaktär av solöppen torräng med bland annat backtimjan, backsippa, slåtterfibbla och ängshavre men dessa fläckar av torräng trängs av bland annat inväxande en och knylhavre. Den grusväg som avgränsar skötselområdet i väst har en artrik välgång där brudbröd, vitmåra, gulmåra, stor blåklocka, bockrot, backtimjan och backklöver ingår i florin, även enstaka backsippor växer i välgången.

Bevarandemål

Halvöppen träd- och buskbärande hagmark med riklig förekomst av gamla barr- och lövträd. Vegetationen är överallt betespräglad med dominans av hävdgynnade arter. På åskrönet finns partier med torrängsvegetation där backtimjan och backsippa ingår. Dessa delar är solöppna och läskyddade av buskar. Det finns en småskalig mosaik av lite högre vegetation och kortvuxen vegetation med inslag av barmark för att både den svartfläckiga blåvingens värdväxt och dess värdmyra ska kunna förekomma och trivas nära varandra. Betet i området gynnar även mångfalden av hagmarkssvampar. Områdets välgångar utgör en livsmiljö för hävdgynnade arter av kärlväxter vilka i sin tur bidrar till mångfalden av fjärilar, bin och andra insekter.

Skötselåtgärder

Naturvårdande avverkning av främst gran för att restaurera betesmarken på åsen. Äldre träd och ekar kvarlämnas. Tidigare solitärer frihuggs liksom yngre ersättningsträd till gamla solitärer. På åskrönet utvidgas områden med solöppen torräng genom utglesning av enbuskar samtidigt som en vindskyddad miljö för fjärilar och andra insekter värnas. Avverkningsrester forslas bort.

Området stängslas, stängselgenomgångar byggs och bete återupptas på åsen. Bete kan kompletteras med ytterligare åtgärder så som återkommande slyröjning, där uppväxande sly även tas bort från fornlämningar, slåtter, gräsbränning eller tillskapande av markblottor för att hålla området öppet eller skapa markstörning eller variation i hävdregim.

Välgångar slås varefter gräset forslas bort när det har fått torka. Slåtter bör ske från 15 juli och fram till sista augusti.

Skötselområde 2: Norra åsryggen (ca 1,7 ha)*Beskrivning*

Skötselområdet sträcker sig från vägen Helgarö–Björnsund i söder till höjdplatån på den norra åsryggen. Området genomkorsas av en mindre grusväg, som tillsammans med landsvägen ramar in en liten betesmark på ett gravfält där får betar sedan ca 3 år tillbaka. Betesmarken är öppen med ett fåtal lövträd, däribland ek och ask. I fältskiktet finns hävdgynnade växter så som gulmåra, bockrot, ängshavre och gullviva.

Norr om betesmarken på den norra åsryggens sluttning finns ett lövdominerat område där lind, ek och alm växer tillsammans med enstaka lärkträd. Här finns den sentida ”fornlämning” som utgörs av stensatta terrasser. Högvuxna gräs och ormbunkar finns i fältskiktet.

Uppe på åsryggen finns en trädöppen platå, stora delar av fältskiktet består av olika högväxta gräs men i florin ingår också örter som gråfibbla, gulmåra, kärleksört, bockrot, slåtterfibbla och tjärblomster. Även här finns partier med backtimjan. Den södra sluttningen är urgröpt av gammal täktverksamhet. Mitt i den stora gropen står björkar och längs sidorna finns glest med kruståtel, blåeld och gul fetknopp, området är sannolikt en värdefull lokal för värmeälskande insekter. Ett viltstängsel finns uppsatt på botten av gropen.

Bevarandemål

Öppen betesmark med inslag av lövträd och buskar. Vegetationen är betespräglad med dominans av hävdgynnade arter. På åschrönet finns torrängsvegetation där backtimjan ingår. Det finns en småskalig mosaik av lite högre vegetation och kortvuxen vegetation med inslag av barmark för att både den svartfläckiga blåvingens värdväxt och dess värdmyra ska kunna förekomma och trivas nära varandra. Den gamla täktmiljön utgör en värdefull lokal för grävande insekter.

Skötselåtgärder

Fortsatt bete på gravfältet, betet kan också om möjligt utökas till att omfatta hela skötselområdet. Stängsel och stängselgenomgångar uppförs. Betet kan kompletteras med ytterligare åtgärder så som återkommande slåröjning, slåtter, gräsbränning och tillskapande av markblottor för att hålla området öppet eller skapa markstörning eller variation i hävdregim.

Om det inte är möjligt att utöka betesdriften hävdas det norra åschrönet med slåtter, och om möjlighet finns även efterbete. Sluttningen med stenterrasser öppethålls i fält- och buskskiktet genom manuell slåtter och/eller röjning. Slåtter bör ske från 15 juli och fram till sista augusti.

I den gamla täkten skapas markstörning för att hindra igenväxning och gynna insekter som behöver blottad sand. Befintliga och uppväxande träd kan tas bort.

Stenterrasserna på åsens sluttning vårdas och öppethålls genom bete eller manuell röjning.

Friluftsliv

Beskrivning

Området är lätt att nå med bil från den allmänna vägen 957 och med buss från Strängnäs eller Björsund, den närmaste busshållplatsen ligger vid Nybble ca 250 m från bygdegården. Cykelleden Näckrosleden passerar i närheten av naturreservatet.

Området är attraktivt för friluftslivet genom möjligheterna till att studera den rika floran och faunan, ströva på åsen och besöka de kulturhistoriska lämningarna. Det finns också en utsiktsplats med fikabord att rasta vid på den norra åsryggen. Området blir i och med skötseln av naturreservatet mer tillgängligt genom att en parkeringsplats anläggs och de delvis igenväxta stigarna rustas upp.

Syftet med anläggningarna för friluftslivet inom naturreservatet är att tillgodose allmänhetens intresse av att utnyttja området samt att kanalisera besökare. Utvecklingen av friluftslivet och besöksanläggningarna ska ske utifrån att inga natur- eller kulturhistoriska värden skadas. Vissa aktiviteter är därför förbjudna i naturreservatet: eldning, tältning och uppställning av husvagn eller husbil för övernattnig.

Bevarandemål

Gränsmarkeringen för området är i gott skick. Naturreservatet utgör ett rekreations- och friluftsområde där hänsyn tas till natur- och kulturvärden. Informationen i området är lättillgänglig och bidrar till att förhöja upplevelsen av besöket. Områdets friluftsanläggningar är i gott skick.

Skötselåtgärder

Utmärkning och underhåll av naturreservatets gränser. Uppsättning och underhåll av informationsskyltar. Anläggning och underhåll av parkeringsplats. Uppförande och underhåll av stängselgenomgångar. Röjning, uppmärkning och underhåll av befintliga stigar. Underhåll av fikabord.

Jakt

Någon jakt bedrivs ej inom området i dagsläget. Jakt regleras inte i reservatsbeslutet.

UPPFÖLJNING

Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker i slutet på varje år, de år då åtgärder genomförts. Uppföljningen ska sedan ligga till grund för eventuell omprövning av skötselplanen.

Uppföljning av bevarandemål

Ett tredje dokument ska tas fram i samband med uppföljningen av naturreservatet. Dokumentet är en uppföljningsplan med målindikatorer för de olika bevarandemålen. Uppföljningen av bevarandemål sker i enlighet med instruktioner från Naturvårdsverket.

Kostnader och finansiering

Skötselåtgärder bekostas av förvaltaren. Uppföljningen bekostas av Naturvårdsverkets anslag för skötsel av skyddad natur.

Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Prioritet	Mål med åtgärden	Tidpunkt	Plats	Frekvens
Naturvårdande avverkning	1	Restaurering av hagmark, öka solinstrålning	Snarast	Skötselområde 1	Engångsåtgärd
Frihuggning av tidigare solitärer samt ersättningsträd	1	Förlänga livslängden på värdefulla träd	Snarast	Skötselområde 1	Återkommande vid behov
Buskröjning	1	Restaurering av hagmark, öka solinstrålning	Snarast	Skötselområde 1	Återkommande vid behov
Bortforsling av avverkningsrester	1	Restaurering av hagmark	Efter åtgärd	Skötselområde 1	Återkommande vid behov
Stängsling inklusive stängselgenomgångar	1	Möjliggöra bete, stängselgenomgångar för ökad tillgänglighet	Inom 2 år	Skötselområde 1	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Stängsling inklusive stängselgenomgångar	2	Möjliggöra bete, stängselgenomgångar för ökad tillgänglighet	Inom 5 år	Skötselområde 2	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Bete	1	Gynna hävdgynnad flora och funga samt insekter knutna till hävdade marker	Inom 2 år	Skötselområde 1	Årligen, med möjlighet till variation i beteshävd.
Bete	2	Gynna hävdgynnad flora och funga samt insekter knutna till hävdade marker	Inom 5 år	Skötselområde 2	Årligen, med möjlighet till variation i beteshävd.
Slåtter med efterbete	2	Gynna slåttergynnad flora samt insekter knutna till hävdade marker	Inom 5 år om bete inte är möjligt	Skötselområde 2	Årligen
Slåtter av valda delar	2	Gynna slåttergynnad flora samt insekter knutna till hävdade marker	Vid behov	Hela reservatet	Återkommande vid behov
Väggkantsslåtter	2	Gynna slåttergynnad flora samt insekter knutna till hävdade marker	Inom 2 år	Skötselområde 1	Årligen
Slyröjning	2	Hindra igenväxning, synliggöra fornlämningar	Vid behov	Hela reservatet	Återkommande vid behov
Gräsbränning	2	Skapa variation i hävdregim, avlägsna fjolårsgräs	Vid behov	Hela reservatet	Återkommande vid behov
Skapande av markstörning	2	Skapa substrat för grävande insekter, gynna frögroning	Vid behov	Hela reservatet	Återkommande vid behov

Skötselåtgärd	Prioritet	Mål med åtgärden	Tidpunkt	Plats	Frekvens
Skapande av markstörning	2	Gynna grävande insekter	Vid behov	Skötselområde 2, tälten	Återkommande vid behov
Riktade åtgärder för hotade arter	2	Gynna hotade arter i behov av specifika åtgärder	Snarast	Hela reservatet	Återkommande vid behov
Avlägsning av invasiva arter	1	Hindra spridning av invasiva arter och värna den biologiska mångfalden	Vid behov	Hela reservatet	Återkommande vid behov
Anläggning och underhåll av parkeringsplats	1	Ökad tillgänglighet	Inom 5 år	Se skötselkarta, bilaga 2.1	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Upprustning av led	1	Ökad tillgänglighet	Inom 5 år	Se skötselkarta, bilaga 2.1	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Underhåll av bord och bänkar	1	Ökad tillgänglighet	Vid behov	Se skötselkarta, bilaga 2.1	Återkommande vid behov
Uppsättning och underhåll av informationsskyltar	1	Ökad tillgänglighet	Inom 5 år	Se skötselkarta, bilaga 2.1	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Underhåll av gränsmarkeringar	1	Synliggöra reservatsgräns	Vid behov	Reservatets gränser	Återkommande vid behov
Uppföljning av hävdregim	1	Uppföljning	Inom 5 år	Hela reservatet	Var 5:e år
Uppföljning av backsippa	2	Uppföljning	Inom 5 år	Hela reservatet	Var 5:e år
Uppföljning av svartfläckig blåvinge	1	Uppföljning	Snarast	Hela reservatet	Årligen
Uppföljning av skötselåtgärder	1	Uppföljning	Efter åtgärd	Hela reservatet	Återkommande
Uppföljning av bevarandemål	1	Uppföljning	Vart 6/12/24:e år	Hela reservatet	Vart 6/12/24:e år

Källförteckning

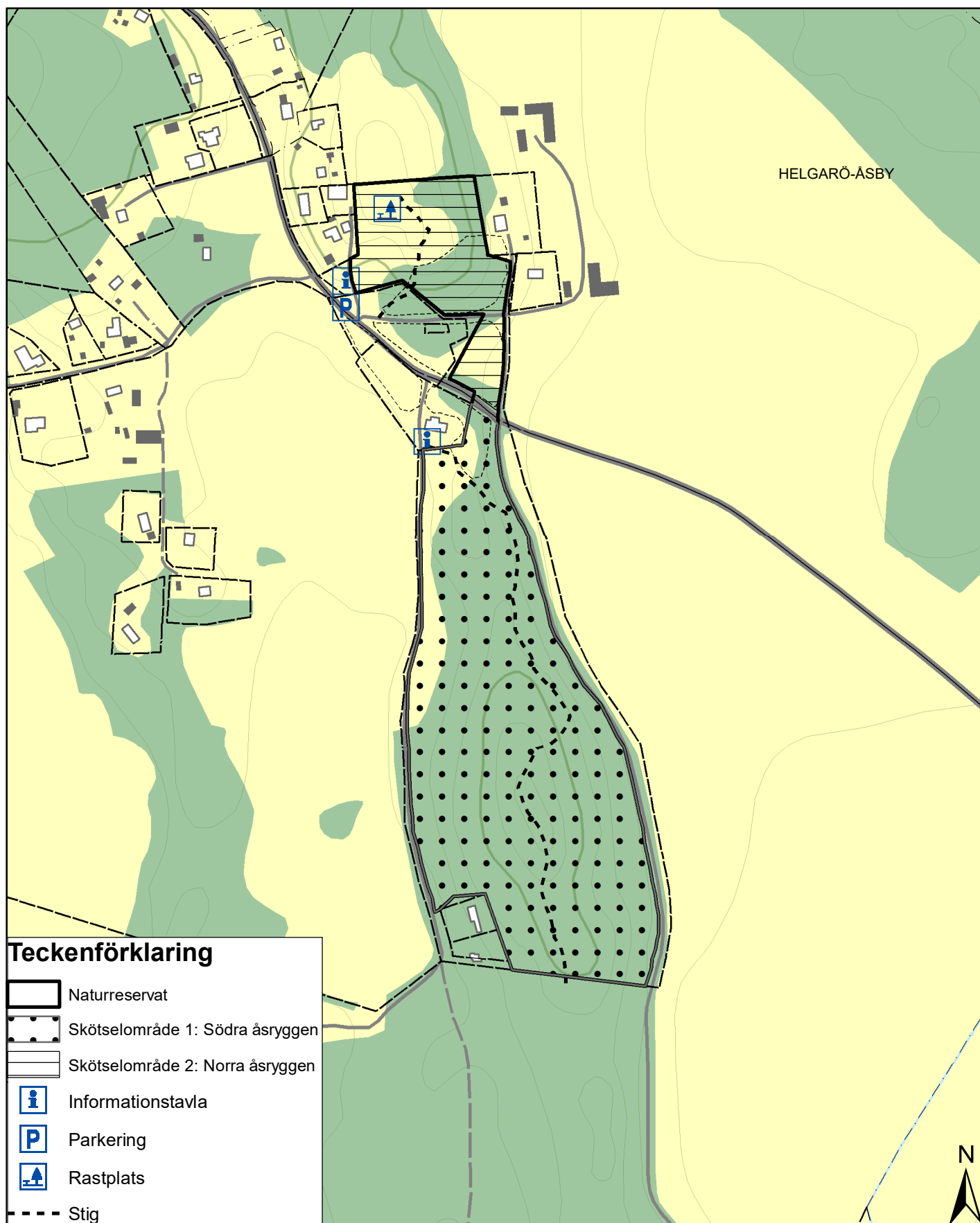
- Gärdenfors, U. (ed.) 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Lantmäteriet. *Ekonomiska kartan över Sverige*. Kartlagd år 1957. Kartblad J133-10H8b58.
- Lantmäteriet. *Häradskarta*. Kartlagd åren 1898-99.
- Lantmäteriet. 2019. *Fastighetsutredning naturreservatet Åsbyåsen*.
- Lantmäteriet. Helgarö socken. *Geometrisk delination*. År 1698.
- Lantmäteriet. Helgarö socken. *Storskifteskarta*. År 1773.
- Lantmäteriet. Helgarö socken. *Storskifteskarta*. År 1802.
- Larsson, K. 2017. *Insekter som signalarter för öppna marker i södra Sverige*. Länsstyrelsen i Hallands län, Kristianstad Vattenrike.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län och Skogsstyrelsen. 2006. *Strategi för formellt skydd av skog i Södermanlands län*. Nr 2006:7.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2008. Förslag till skötselplan för Åsby naturreservat.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2008. Inventering av svartfläckig blåvinge *Maculinea arion*, Fetörtsblåvinge *Scolitanitides orion*. Rapport nr 2008:6.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2011. Historisk markanalys av Helgarö-Åsby.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2014. Åsbyåsen, Strängnäs kommun. Inventering av kärlväxter och svampar.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2018. Inventering av gaddsteklar på 15 lokaler i Södermanlands län. opubl.

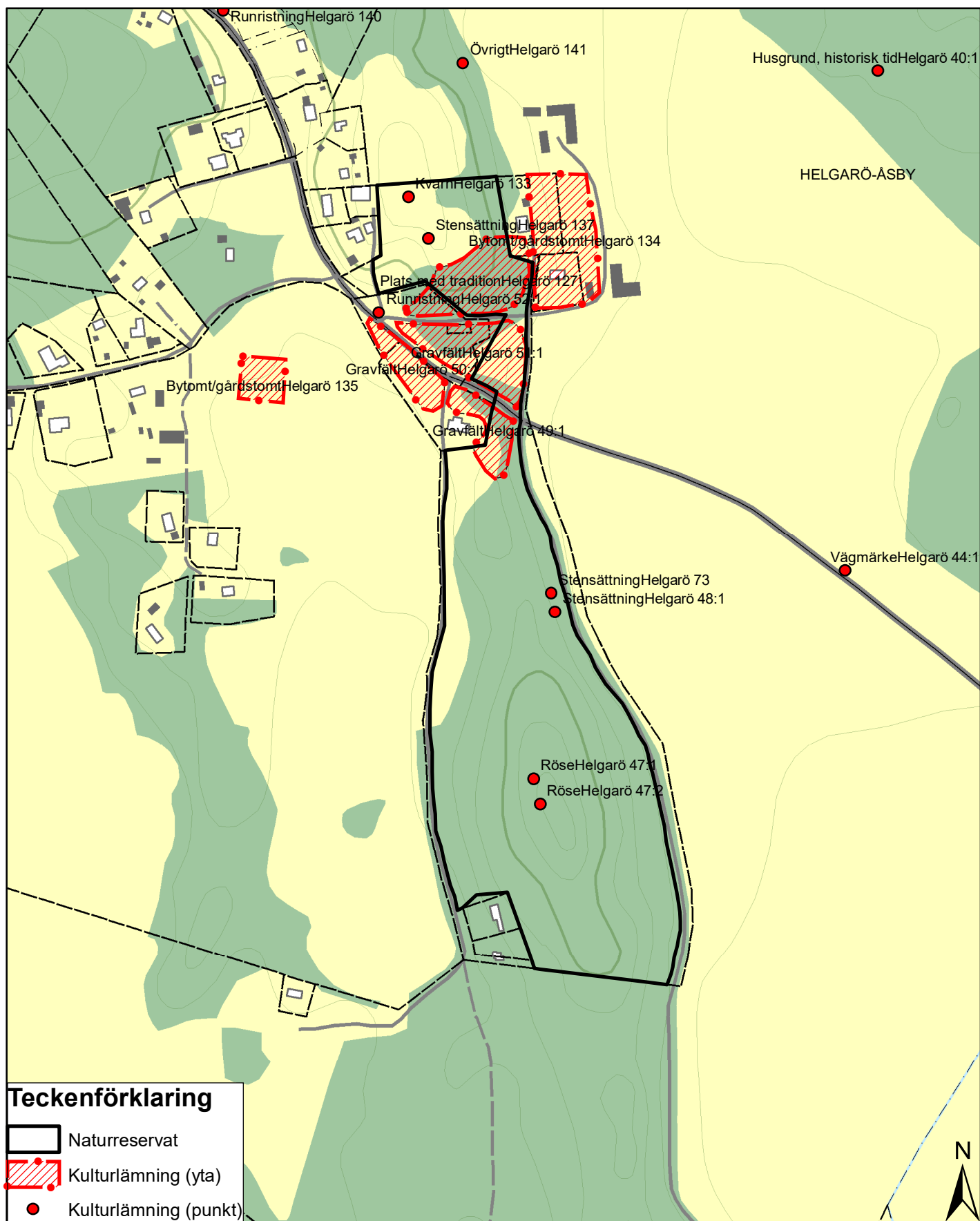
Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2015. Förslag till skötselplan fornvårdsobjekt.
Naturvårdsverket och SLU. Databasen Artportalen [<http://artportalen.se/>].
Naturvårdsverket. 2007. Åtgärdsprogram för bevarande av svartfläckig blåvinge. Rapport 5652.
Nordiska ministerrådet. 1977. Naturgeografisk regionindelning av Norden. NU-serien B 1977:34.
Skogsstyrelsen. 1988. Förslag till skötselplan för Åsby 2:1 i Strängnäs kommun.
Sveriges Geologiska undersökning. 1986. Jordartskartan. Digital utgåva.
Sveriges Geologiska undersökning. 1985. Berggrundskartan.
Södermanlands Hembygdsförbund. 1988. Sörmlandsbygden 1988:1 Årsbok utgiven av Södermanlands hembygdsförbund.

Bilagor

2.1. Skötsel- och friluftslivskarta

2.2. Karta över kulturlämningar

Gränsbeskrivning

Naturreservatets gräns ska följa fastighetsgräns för Helgarö-Åsby 2:1 med följande avvikelser, uppräknade från norr till söder:

- I nordväst ska naturreservatets gräns gå öster om vägen mot Lundaborg, 4 meter från vägmitt.
- Naturreservatets gräns över gravfältet norr om den allmänna vägen ska gå rakt utan brytpunkter.
- I nordöst, söder om fastigheten Helgarö-Åsby 3:7 ska naturreservatets gräns gå söder om stentrappan som leder till fastigheten Helgarö-Åsby 3:7.
- Naturreservatets östra gräns ska gå väster om vägen, 5 meter från vägmitt.
- Naturreservatets sydvästra gräns ska gå öster om vägen, 4 meter från vägmitt.
- I sydväst där naturreservatet gränsar till grannfastigheten Helgarö-Åsby 2:15 ska gränsen gå norr om uppfarten till fastigheten Helgarö-Åsby 2:15.

Hur man överklagar hos Regeringen

Den som vill klaga över detta beslut ska skriva till regeringen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen. Postadressen är: Länsstyrelsen i Södermanlands län, 611 86 NYKÖPING.

Du kan även skicka in överklagandet via e-post till: sodermanland@lansstyrelsen.se.

Skrivelsen ska ha inkommit inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas. Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning.

Överklagandet ska innehålla:

- vilket beslut som överklagas, till exempel genom att ange ärendets diarienummer.
- varför klaganden anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.
- hur klaganden vill att beslutet ska ändras.

Klaganden ska även ange:

- namn, adress och telefonnummer.

Handlingar eller annat som klaganden anser stöder överklagandet bör sändas med.

Överklagandet prövas av Regeringen. Om Länsstyrelsen inte ändrar sitt beslut som klaganden begär och överklagandet kommit in i rätt tid kommer det att sändas över till Miljö- och energidepartementet.

Ytterligare upplysningar kan lämnas av Länsstyrelsen, telefon 010-223 40 00.